

Mehmet Gülerüz yeni sergisinde İstanbul'un kentleşme politikalarıyla hesaplaşıyor

İstanbul, göz göre göre...

ÖZLEM İNAY ERTEN

Edmondo de Amicis adeta bir masal tadında anlatıldığı "İstanbul" adlı 1874 tarihli kitabında şöyle bir kehanette bulunur: "Gelecekteki İstanbul'u, korkunç ve gamlı haşmetliyle dünyanın en güler yüzlü şehrinin harabeleri üzerinde yükselcek Sark'ın Londrası'nı görür gibi oluyorum. Tepeler düzleştirilecek, korular yerle bir edilecek, rengârenk küçük evler yıkılacak; ufuk, koyundan binlerce kocaman fabrika bacasının ve çarımın yükseldiği, saray, işyeri imalathane dizileriyle her taraftan kesilecek; [...] her şey sağlam, henesi, faydalı, kurşun ve kasvet verici olacak..."

Umutsuz kehanetler

Sahiden de o dönemlerde bir gezinin gözünde dünyanın en görülesi kentlerinden biri olan; fakat yine de geleceğe dair umutsuz kehanetler barmıran bu şehir, bizim belleğimizde Edmondo'nun İstanbul'u mudur, yoksa Levni'nin minyatürlerindeki İstanbul mu, Ahmet Hamdi

Tanpınar'ın "Huzur" romanında anlatılan şehir midir, yoksa Metin Erksan'ın "Ah Güzel İstanbul" filminden bir kare mi ya da oryantalistlerin tablolarındaki o bakir şehir mi?

Şehrin çığılığı

Tarih boyunca birçok edebiyatçıya, sanatçıya ilham veren bu şehri günümüz Türk resminin en önemli temsilcilerinden biri anlatacak olsaydı nasıl betimledi peki? İşte Gülerüz adeta Edmondo'nun kehanetine kaldığı yerden devam ediyor ve izleyiciyi güzele bir İstanbul peyzajıyla baş başa bırakmak yerine onu bu kentin gerçekleriyle yüzleşmeye çağırarak, şehrin çığılığına kulak veriyor:

"İstanbul'un büyük bir rant kavgasıyla bütün doğal alanlarının tahribine giden bir süreç ve bunu adeta bir kıyam hali-

ne getiren bir hücum var. Şehir silüeti, tarihsel dokü tehdit altında. Dolayısıyla gözümüzün önünde, 'Göz Göre Göre' bir tahririn inşa edilme durumu var ve burada insan mefhumu da kalmıyor, insanın geleceğinin ipotek altına alınması, hatta nefes alma hakkının elinden alınması söz konusu. Çok ileri bir teknoloji gibi gösterilen inşaatlar vs. bence gerçek bir medeniyetsizlik abidesidir."

Tuzağa düşmeden

Gülerüz'ün biraz da ironik bir şekilde insansız bir doğa içinde ele aldığı İstanbul resimleri, insanların ve iktidarların mekânları etkileri ve yine kendi yarattıkları mekânların onlar üzerindeki etkileri-

de de sanatçının geçmişten beri süregelen bakışını devam ettiriyor.

Kente bakış

Sanatçının 1985'te "Deniz" serisiyle başlayan ve 1990'da Irak Savaşı'nın yaşandığı yıllarda "Karşı Rüzgâr" serisiyle devam eden, insan ve doğa ilişkisinin sorgulandığı bir sürecin de devam niteliğindeki bu resimlerde Gülerüz'ün kendi mükemmeliyetçiliğine uymayan kişilere, olaylara ve düşünelere karşı takındığı tavrın şehre olan bakışı ve onu yorumlayışında da devam ettiği görülmüyor.

Sergide yer alan "Stamboli: Şehre Doğru" (250 x 180 cm x 2, diptik) isimli, etkileyici boyutuyla da dikkat çeken yapıt İstanbul'un eski isimleri-

ni hatırlatıp kentin tarihine bir gönderme yaparken adeta petrole bulanmış bir denizin ortasında, beton yapılarından başka bir şeyin görülmediği, sıkışmış, insansız yapıyla izleyiciyi sarsıyor ve sanatçının şehrin geleceğiyle ilgili kaygılarını da gözler önüne seren ideolojik bir söylem ortaya koyuyor.

Gülerüz, kaygılar tutan biri olarak şehrin yaşadıklarından etkilendiğini, bunları söylemek istediğini belirtiyor ve şehirle ilgili kaygılarını şöyle dile getiriyor:

"Bütmekte olan şehir bizim belleğimizdeki İstanbul'dur. Şehir şüphesiz ki bizim hatıralarımızdaki gibi kalamazdı, acıydı o da ayrı bir mesele ama o şehir bakirdi, bomboştu. Biz geleceğin bu olacağını düşünmedik hiçbir zaman. Yeni köprüleriyle, kesilecek ormanlarıyla, gelecek projeleriyle şehrin düşünmek bile istemiyorduk. Bunun kimsese faydası yok, bu anlatmaya çalıştıklarımız da üstü kapatacak biliyorum ama buna katılmıyorum ve kaydediyorum. Trnâğımı duvara geçirip, oraya bir şey kazmaya çalışıyorum, bir ressamın da yapabileceği budur."

Sanat hayatında 55. yılını geride bırakan Gülerüz, The Empire Project'te açtığı 'Göz Göre Göre' adlı sergide İstanbul'un kentleşme politikalarıyla hesaplaşma niteliğindeki resimleri ve tiyatroyla ilişkisini yansıtan desenleriyle izleyiciye farklı bir birliktelik sunuyor.